

ČLOVĚK A JEHO SVĚT – 5. ROČNÍK (PŘÍRODOVĚDA A VLASTIVĚDA)

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY (CÍLE)	UČIVO
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli, pozoruje rozdílnosti map obecně zeměpisných a tematických a „čte“ jednoduchou historickou mapu nebo náčrt, dovede se orientovat na mapě ➤ vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického ➤ zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i jiných zemích ➤ orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy. ➤ rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy ➤ poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce 	<p>Místo, kde žijeme regiony Praha a vybrané oblasti ČR, surovinové zdroje, výroba, služby a obchod naš region Severní Morava, Moravskoslezský kraj, průvodce Ostravou Evropa a svět kontinenty, evropské státy, EU, cestování</p> <p>Lidé kolem nás vlastnictví soukromé, veřejné, osobní, společné, hmotný a nehmotný majetek, rozpočet, příjmy a výdaje domácností, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení, banka jako správce peněz, úspory, půjčky kultura podoby a projevy kultury, kulturní instituce, masová kultura subkultura základní globální problémy významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi, globální problémy přírodního prostředí</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy ➤ zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek, archivů, knihoven a sbírek muzeí a galerií pro pochopení minulosti a využívá nejrůznější informace z dostupných zdrojů ➤ rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti ➤ srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v hlavních dějinných obdobích ➤ pokusí se založit oheň „bez moderní techniky“, vyrobí si oděv a přístřeší z přírodnin objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů, dovede k tomu využít vlastní poznatky z knih, filmů, výstav muzeí ➤ zná významné události našich dějin od nástupu Habsburků na český trůn po současnost 	<p>Lidé a čas orientace v čase a časový řád určování času, času jako fyzikální veličina, historie jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období současnost a minulost v našem životě proměny způsobu života, bydlení, předměty denní, potřeby, průběh lidského života regionální památky péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost báje, mýty, pověsti minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj významné události našich dějin</p>

- objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, principy rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka
- uvádí příklady organismů žijících v různých oblastech Evropy a světa, příčiny přizpůsobování organismů vnějším podmínkám, vysvětluje pojmy počasí, podnebí
- vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období
- chápe význam Slunce pro život na Zemi, postavení Země ve vesmíru, důsledky pohybu Země kolem své osy a kolem Slunce a jeho rytmus, ke znázornění používá globus
- zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat
- uplatňuje příklady zásad ochrany přírody a živ. prostředí jako celku v praktickém životě
- seznamuje se s principy jednoduchých strojů a významem energie pro život
- stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí, v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit

Rozmanitost přírody

nerosty a horniny, půda – některé hospodářsky významné horniny a nerosty, zvětrávání, vznik půdy a její význam

Vesmír a Země – sluneční soustava, den a noc, roční období

Slunce a jeho planety, pohyb Země kolem Slunce, otáčení kolem své osy

model Země – globus

Slunce jako zdroj světla a tepla – základní podmínka života na Zemi

životní podmínky – rozmanitost podmínek života na Zemi, význam ovzduší, vodstva, půd, rostlinstva a živočišstva na Zemi, podnebí a počasí

botanické a zoologické zahrady (společenstva vytvořená člověkem)

ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba

životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelné pohromy a ekologické katastrofy, lidský organismus a jeho vztahy k prostředí, člověk a technika, člověk a přírodní zdroje,

rizika v přírodě – rizika spojená s ročními obdobími a sezónními činnostmi, mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi

<ul style="list-style-type: none"> ➤ využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života ➤ rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození ➤ uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku ➤ účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob ➤ uplatňuje základní dovednosti a návyky ➤ související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou ➤ uvědomuje si zásady racionální výživy- pojem vysvětlí a využívá v praxi ➤ popisuje základní stavbu a funkci těla člověka, zjišťuje reakce těla a jeho čidel na podráždění ➤ rozpozná život ohrožující zranění, ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc ➤ předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek 	<p>Člověk a jeho zdraví</p> <p>lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy, životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, základy lidské reprodukce, vývoj jedince</p> <p>péče o zdraví – zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, výběr a způsoby uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim, nemoci přenosné a nepřenositelné, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/AIDS), drobné úrazy a poranění, prevence nemocí a úrazů, první pomoc při drobných poranění. Osobní, intimní a duševní hygiena</p> <p>Partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality</p> <p>návykové látky a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií</p> <p>osobní bezpečí, krizové situace – vhodná a nevhodná místa pro hru bezpečné chování v rizikovém prostředí, označování nebezpečných látek, bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky, předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky), šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, atd.</p> <p>Privolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví – služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události, vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista 	<p>Mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén), požáry (příčiny a prevence vzniku požáru), ochrana a evakuace při požáru, integrovaný záchranný systém</p>